

**การพัฒนาารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในคลินิก NCD
ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19**

เจ้าของผลงาน นางสาวอรอนงค์ พุทธิพร นายชวลิต พิรกิจดิษฐ์กุล และ นางดารินทิพย์ พลอยครบุรี
หน่วยงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี
โทร 038-209505,099-0463232 E-mail kowjan103@hotmail.com

บทนำ

สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 จุดเริ่มต้นการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เกิดขึ้นที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และพบการแพร่เชื้อจากคนสู่คน ผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก (aerosol) จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เริ่มมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็นวงกว้าง มีการแพร่ระบาดลุกลามไปยังประเทศต่างๆ ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก มีจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับประเทศไทย พบผู้ติดเชื้อรายแรก เมื่อช่วงเดือนมกราคม 2563 ที่ผ่านมา อาการและความรุนแรงของโรคติดเชื้อ COVID-19 ขึ้นอยู่กับอายุ และโรคประจำตัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีโรคประจำตัว สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 ในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี เริ่มมีการติดเชื้อครั้งแรกในเดือน เมษายน พ.ศ.2564 และพบว่าตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ.2564 ถึง เดือน กันยายน พ.ศ.2564 พบผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ติดเชื้อโควิด 19 จำนวน 16 คน จากผู้ติดเชื้อทั้งหมด 231 คน คิดเป็นร้อยละ 6.93 จึงจำเป็นต้องมีการลดการไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในผู้ป่วยที่ไม่มีความเร่งด่วนเพื่อลดความแออัด ลดการรับและแพร่เชื้อของผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 ผู้ป่วยยังคงต้องได้รับการดูแลตามมาตรฐานและต่อเนื่อง ซึ่งระบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมีแบบเดิม คือ ผู้ป่วยทุกรายต้องเข้ามาใช้บริการตรวจรักษาในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมีต่อเนื่องทุก 1-4 เดือน ซึ่งในวันคลินิก NCD เดิมจะมีผู้ป่วยเข้ามาใช้บริการมาก ประมาณครั้งละ 70-180 คน และมีระยะเวลารอคอยในการเข้ารับบริการเฉลี่ยคนละ 90 นาที ส่งผลให้เกิดความแออัด จากการวิเคราะห์ปัญหาของระบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง พบว่า หากยังใช้ระบบการดูแลผู้ป่วยแบบเดิม จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงของการแพร่กระจายของ COVID-19 แก่ผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์ จึงเกิดการพัฒนาแนวทางลดความแออัดในการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเพื่อลดการแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมีรวมไปถึงชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 และเพื่อลดความแออัดของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในหน่วยบริการภายใต้สถานการณ์การระบาดของ COVID-19

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในคลินิก NCD ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 ประชากร คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่อยู่ในกลุ่มสีเขียวที่มารับบริการในคลินิก NCD ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี จำนวน 155 คน และ อสม. จำนวน 14 คน มีระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 31 พฤษภาคม 2565 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน คือ รูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในคลินิก NCD ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาสถานการณ์ปัญหา ซึ่งผู้ป่วยโรคเรื้อรังโดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูง ในคลินิก NCD ของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี มีผู้ป่วยทั้งหมด 304 คน ซึ่งจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ COVID-19 เมื่อเทียบกับคนปกติ เมื่อเกิดสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ ถ้ายังใช้วิธีการดูแลแบบเดิม ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่ามีปัญหา ได้แก่ ปัญหาความแออัดของผู้ป่วยที่มารับบริการในสถานบริการ ที่ปกติจะมีผู้ป่วยเข้ามาใช้บริการมากประมาณครั้งละ 70-180 คน และมีระยะเวลารอคอยในการเข้ารับบริการเฉลี่ยคนละ 90 นาที ส่งผล

ให้เกิดความแออัด และได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียวภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 โดยใช้กระบวนการวิจัยตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart โดยมีวงจรวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ Plan, Act, Observe, Reflect

ผลการศึกษา

1.เกิดรูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียวในชุมชน ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 ได้แก่ ระบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในสถานบริการ มีการแบ่งระดับการควบคุมโรค ดังนี้

กลุ่มสีเขียว (กลุ่มควบคุมโรคดี)	กลุ่มสีเหลือง ส้ม แดง (กลุ่มควบคุมโรคไม่ดี)
<p>สีเขียว</p> <p>BP < 140/90 mmHg</p> <p>ใช้ระบบการเติมยา (Drug refilled) ทุก 3-4 เดือน โดย พยาบาล และส่งยาโดย อสม.</p> <p>พบแพทย์ตรวจเลือดปีละ 1 ครั้ง</p> <p>วัดความดันโลหิตที่บ้านโดย อสม เดือนละ 1 ครั้ง</p>	<p>สีเหลือง ส้ม แดง</p> <p>BP ≥ 140/90 mmHg</p> <p>มารับบริการที่สถานพยาบาล</p> <p>ตรวจรักษาโดยแพทย์ทุกราย ตามแผนออกตรวจนัดทุก 1-2 เดือนตามดุลพินิจของแพทย์ เหลื่อมเวลานัด เพื่อลดความแออัด</p>

ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 โดย อสม. จะมีส่วนร่วมในการดูแล คือ ติดตามการวัดความดันโลหิตที่บ้าน และนำส่งยาโดย อสม. โดยที่ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางมาสถานบริการ

2.จำนวนผู้ป่วยที่เข้ามาใช้บริการในคลินิก NCD (เฉพาะโรคความดันโลหิตสูง) ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี ในสถานการณ์การระบาด COVID-19

ตาราง แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

เดือน	จำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงทั้งหมด (คน)	กลุ่มสีเขียว (คน)	คิดเป็นร้อยละ	กลุ่มสีเหลือง ส้ม แดง (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ตุลาคม 2564	174	100	57.47	74	42.53
พฤศจิกายน 2564	140	80	57.14	60	42.86
ธันวาคม 2564	79	30	37.97	49	62.03
มกราคม 2565	125	50	40	75	60
กุมภาพันธ์ 2565	148	80	54.05	68	45.95
มีนาคม 2565	96	40	41.67	56	58.33
พฤษภาคม 2565	150	80	53.33	70	46.67

หมายเหตุ เดือนเมษายน 2565 ไม่มีคลินิก NCD

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า สามารถลดความแออัดของผู้ป่วยในสถานบริการได้ จากเดิมผู้รับบริการเข้ามาใช้บริการทั้งหมดที่ รพ.สต. แต่หลังจากการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในคลินิก NCD ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 พบว่า สามารถ ลดจำนวนผู้รับบริการได้ ร้อยละ 50.44 และมีผู้เข้ามาบริการที่ รพ.สต. ร้อยละ 49.56

สรุปและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อศึกษาและการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มสีเขียว ในคลินิก NCD ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อ COVID-19 ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่อยู่ในกลุ่มสีเขียวที่มารับบริการในคลินิก NCD ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าบุญมี จำนวน 155 คน และ อสม. จำนวน 14 คน

